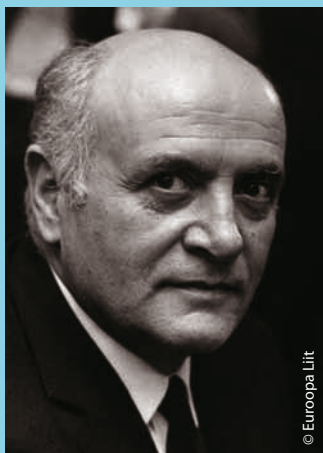

Altiero Spinelli: järeleandmatu föderalist

Altiero Spinelli 1907 - 1986

Itaalia poliitik Altiero Spinelli oli üks Euroopa Liidu rajajaid. Ta juhtis Euroopa Parlamendi föderaalset Euroopa Liidu lepingu ettepaneku väljatöötamist, mida nimetati Spinelli plaaniks. See võeti 1984 parlamendis rõhuva häälteenamusega vastu ning andis ideid ELi lepingute tugevdamiseks 1980.–1990-ndatel aastatel.

17-aastasena liitus Spinelli kommunistliku parteiga, mistõttu Itaalia fašistlik režiim pani ta aastateks 1927–1943 vangi. Teise maailmasõja lõpul asutas ta Itaalias föderaalset liikumist.

Nõustades selliseid silmapaistvaid isikuid nagu De Gasperi, Spaak ja Monnet, töötas ta Euroopa ühendamise nimel. Spinelli edendas Euroopa lõimumist ka akadeemilisel tasandil ning asutas Roomas Rahvusvaheliste Suhete Instituudi.

Aastatel 1970–1976 vastutas Spinelli Euroopa Komisjoni liikmena sisepoliitika eest. Enne kui Spinelli valiti 1979. aastal Euroopa Parlamendi liikmeks, kuulus ta kolm aastat Itaalia parlamendi kommunistide fraktsiooni.

Varased eluaastad

Altiero Spinelli sündis Roomas 31. augustil 1907 sotsialistide perekonda. Juba väga varases eas alustas ta poliitilist tegevust Itaalia Kommunistlikus Parteis. 1926. aastal arreteeriti ta tegevuse tõttu kommunistlikus parteis ning Mussolini fašistlik eritribunal mõistis ta süüdi, määrates talle 16 aasta ja kaheksa kuu pikkuse vangistuse. Sellest kümme aastat veetis ta vanglas ja ülejäänud kuus aastat pagenduses. Terve selle aja jooksul keeldus ta oma ideaalidest lahti ütlemast ja kahetsemast, kuigi sel juhul oleks talle armu antud. Vangis viibides tegeles ta innukalt õppimisega ja temast sai riikideülese lõimumise tuli hingeline pooldaja. Samuti kritiseeris ta kommunistliku partei teatavaid poliitilisi seisukohti. Vabanedes oma pettekujutustest partei kohta ja lähtudes õpingute käigus avastatust, hülgas Spinelli kommunistid ja asus toetama föderalistide eesmärgi. Spinelli föderalistlikud ideed hakkasid

välja kujunema ajal, mil teda hoiti vangis väikesel Ventotene saarel. Ta veendus üha enam, et natsionalismi hävitava jõu saaks kahjutuks teha juhul, kui terve Euroopa liiguks föderalismi suunas.

Ventotene manifest

Ventotenenel viibides luges Spinelli mitme föderalismiteooria esindaja teoseid. Loetud mõtetest inspireerituna koostas ta koos teiste poliitvangidega Ventotene manifesti, kirjeldades oma föderalistliku nägemuse põhisuundi ja Euroopa tulevikku. See manifest on üks esimesi dokumente, milles pooldatakse Euroopa konstitutsiooni koostamist. Manifestis, mille algne pealkiri oli „Vaba ja ühendatud Euroopa suunas“, on väidetud,

et igasugune võit fašistlike jõudude üle oleks kasutu, kui sellele järgneks samasugune vana Euroopa süsteem suveräänsetest riikidest, kes looksid omavahel lihtsalt teistsuguseid alliansse. Selle tagajärg oleks üksnes uus maailmasõda. Manifestis pakuti välja riikideülene Euroopa föderatsioon, mille esmane eesmärk oli siduda Euroopa riigid omavahel sel määral, et mitte kunagi ei oleks enam võimalik sõda alustada.

Föderalistlik liikumine

1943. aastal pärast vangist vabanemist said Spinelli kirjatööd tema poolt samal aastal loodud Euroopa Föderaalsete Liikumise (Movimento Federalista Europeo) programmi aluseks. 1940. ja 1950. aastatel edendas Spinelli järeleandmatult föderalistide eesmärki – saavutada ühendatud Euroopa. Samuti kritiseeris ta sel ajal asjaolu, et edusammud Euroopa lõimumise saavutamisel olid ebapiisavad. Spinelli usk, et riikide täieliku suveräänsuse juures ei piisa valitsustevahelisest koostööst sellistes organisatsioonides nagu OECD ja Euroopa Nõukogu. Seetõttu oli ta kindlalt pühendunud sügavama lõimumise saavutamisele. Näiteks veenis ta Itaalia toonase peaministri Alcide de Gasperi poliitilise nõunikuna teda suruma läbi Euroopa Kaitseühenduse loomise idee, mis Spinelli pettumuseks hiljem siiski läbi kukkus.

Krokodilliklubi

1960. aastatel töötas Spinelli valitsuse nõuniku ja teadlasena, asutas Roomas Rahvusvaheliste Suhete Instituudi ning oli aastatel 1970–1976 Euroopa Komisjoni liige. 1979. aastal valiti ta Euroopa Parlamenti. Euroopa Parlamendi liikmena kasutas ta järjekordselt ära võimaluse edendada oma nägemust föderaalset Euroopast. 1980. aastal pani ta koos teiste föderalistidest parlamendiliikmetega aluse nn krokodilliklubile: klubi sai nime Strasbourgi restorani järgi, mille sagedased külastajad nad olid. Krokodilliklubi soovis uue Euroopa lepingu koostamist. Klubi liikmed tutvustasid parlamendis algatust moodustada erikomitee uue Euroopa liitu käsitleva lepingu ettepaneku ettevalmistamiseks – igas muus osas peale nime oli sisuliselt tegemist Euroopa konstitutsiooniga.

Spinelli plaan

14. veebruaril 1984 võttis Euroopa Parlament tema ettepaneku ülekaaluka häälteenamusega vastu ning kiitis heaks Euroopa Liidu lepingu eelnõu ehk nn Spinelli plaani. Kuigi riikide parlamendid lepingut ei toetanud, oli dokument aluseks 1986. aasta ühtsele Euroopa aktile, mille tulemusel avanesid riigipiirid ühisturule, ja 1992. aasta Maastrichti lepingule, millega loodi Euroopa Liit. Prantsusmaa seisis vastu kõikidele muudele ideedele peale valitsustevahelisel koostööl põhineva Euroopa, kuid Spinelli entusiasmi veenis Prantsuse presidenti Mitterrand'i seda seisukohta muutma. Paljude Euroopa valitsuste jaoks andis see vajaliku toetuse Euroopa lõimumisprotsessiga edasiminemiseks.

Kuigi mitte kõiki tema kaugeleulatuvaid ideid ei viidud ellu, töötas Altiero Spinelli järelejätmatus oma eesmärgi nimel saavutada Euroopas riikideülene valitsus, et välistada tulevikus sõda ja liita maailmajao riigid üheks ühendatud Euroopaks. Tema ideedest lähtusid paljud muudatused Euroopa Liidus, eeskätt Euroopa Parlamendi volituste tähelepanuväärne laiendamine. Ja föderalistlik liikumine korraldab tänaseni pisikesel Ventotene saarel korrapäraseid kohtumisi. Altiero Spinelli suri 1986. aastal ning tema järgi on nime saanud Euroopa Parlamendi põhihoone Brüsselis.

Spinelli Euroopa Parlamendis vahetult pärast tema föderaalset Euroopa plaani vastuvõtmist 1984. aastal.